

Başkentin orta yerindeki kocaman yapılardan birinin açık kapısından içeriye bir adam girdi. Hiç acelesi yokmuşcasına ağır adımlarla merdivene yöneldi. Ellerini arkasında birleştirip, yavaş yavaş basamakları çıkmaya başladı. Bir üst basamağa adım atışı o kadar ağır oluyor du ki, sanki kendisi değil de başkası bacağını tutup kaldırıyor, üst basamağa koyuyor ve adamı da arkasından itiyordu.

İki dönemeçte durdu. Derin bir soluk alıp verdi, ve sonra yeniden tırmanmaya başladı basamakları. Yanından geçen bir kaç kişi selâm verdi. Konuşmadan, başını hafifçe eğerek karşılık verdi bunlara. İlk dönemeçte durmasıyla güç kazanmış olacak ki, merdiveni yeniden çıkmaya başladı.

İkinci kata gelince yeniden durdu, derin bir soluk daha aldı. **"yaşlanmı-şız"** dedi, kendi kendine. **"İki basa-mak çıkınca tıkanıp kalıy-eruz."**

Koridorun solundaki ikinci odanın önünde, kapının yanındaki sandalyede oturan Sait efendi ayakta karşıladı adamı.

- **Günaydın, beyim,** dedi.

- **Günaydın,** dedi adam, Sait efendiye bakmadan.

Sonra gene ağır adımlarla pencerenin karşısındaki masasına geldi, tahta koltuğu hafifçe çekip kendini bıraktı. Daha sabahın dokuzu olduğu halde bütün gün boyunca çalışıp yorulmuş biri gibi yayıldı, daha doğrusu yığıldı koltuğuna. Masanın üstündeki dosyalara, kâğıtlara isteksizce, hatta tiksiniresine baktı. Kâğıtları, dosyaları düzene koymaya çalıştı, ama yapamadı. Gene koltuğuna yaslanıp zile bastı.

Kapıda görünen Sait efendiye:

- **Bir kahve getiriver,** dedi.

Kahve gelinceye dek dosyalardan bir kısmını önüne çekip bakmak istedi, yapamadı. Dosyalara ağır ağır uzanan eli, gene kendiliğinden geri çekildi. Belli belirsiz bir sesle, **"acelesi yok ya, bakarız sonra"**

HİKÂYE

iki dünya

nahit
eruz

dedi.

Sait efendinin getirdiği kahveyi yudumlarırken dalgın dalgın bakıyor-

du pencereden. Ara sıra dudakları kımıldıyor, düşünceleri dudaklarında şekilleniyordu. Gözlerini kısıp dalgın, kuşku bakıyor, kendi kendine konuşuyordu. Sabah evden çıkarken karısıyla yaptığı tartışmanın etkisinden kurtaramamıştı kendini. Akşam eve dönüşte gene dırdır, sabah çıkarken gene. Bugüne kadar bitme-yen, bundan sonra da bitmeyecek olan bir dırdır, bir kavga.

Yirmi beş yıllık memur olmasa da yirmi beş yıllık bakkal olsa, manav olsa, şeker pirinç satsa, kavun karpuz satsa, bağ bahçeye uğraşsa, gene de dalaşır mıydı evdekilerle sabahları çıkarken?

Yirmi beş yıl önce hamal olarak başlasaydı işe, çatışma olur muydu ki karısıyla, çocuklarıyla? Dalaşır mı belki ama, iki gün önce bıraktığı paranın bitivermesinden, kocaman olmuş çocuklarının harçlık için boyun bükmelerinden, istediğince

para veremediği iç in bir türlü dırdırından kurtulamadığı karısından ötürü dalaşmazdı herhalde.

Kocaman bir fabrika sahibi olmayı, binlerce dönüm tarla ekip biçmeyi, boy boy apartmanlar sıralamayı aklından bile geçirmemişti. Onlarla kıyaslamamıştı kendini. Öyle yükseklerden değil, aşağıdan aldı işi. Ne bileyim, ben, yirmi beş yıl önce hamal olarak, arabacı olarak, küçücük bir satıcı olarak başlasaydım diye düşündü.

Masanın üstündeki dosyalar, kâğıtlar, kalemler arasında bir yığın hamallar, bakkallar, arabacılar, satıcılar gördü. Neler taşımıyor, neler satmıyorlardı ki bunlar. Sonra karısını, çocuklarını gördü.

Karısı habire söylenip duruyordu.

"Sen ne biçim adamsın?" diyordu, **"Memur yalnız sen misin? Doğruluk aranıp ta bulunduğu üstüne toz kondurulmayan bir matah mı şu memlekette?"** diye bağıriyordu avazı çıktığı kadar.

Bakkalı, hamalı arabacısı da kahkahalarla gülüyorlardı karısının söylediklerine. Adamın beyni zonkuyor, gözü kararıyor, kulakları uğulduyordu bu seslerden. Öbürlerinin gülmesinden karısı daha bir güç kazanıyor, kabardıkça kabarıyor, habire konuşuyordu. Ne beceriksizliğini bırakıyordu, ne kafasızlığını. **"Bak"** diyordu karısı, **"herkes gülüyor sana, gökteki kuşlar bile."** Karısına göre **"becerikli bir herif"** olsaydı, **"elâlem gibi gözünü açsaydı"** sıkıntı çekmeyecekler, otuz günün yirmi dokuzunda düşünmeyeceklerdi geçim derdini.

Kahvesinden bir yudum daha aldı. Masanın üstündeki dosyalardan birisini çekti önüne, ama açmadı.

Karısının dırdırı bitmiyordu bir türlü.

"Yirmi yıldır bir gün göstermedin bana. Kendini düşünmedin, beni düşünmedin, hiç değilse şu yeni yetişen çocuklarını düşün" diyordu. **"Tutturmuşsun bir doğru yol lafı, bildim bileli söylersin. Açlık mı doğru yol dediğin şey? Doğru yol dediğin şeyin sonu yoksulluk, sıkıntı, kavga, karanlık mıdır? Bir lokma ekmeğin zor bulunduğu, onun da pençeleşe pençeleşe**

koparıldığı yer midir? Haa, söyle-sene sümsük herif, söyle! Sürünerek mi girilir senin dediğin doğru yoldan? Sor bakalım şu apartman sahiplerine, yılda milyarları vuranlara, bir sürü para babasına, hiç biri diyor mu eğri yoldayım diye."

Çocuklar susuyordu anaları konuş-tukça. Hepsinin düşünceleri bakışları ayrı birer noktaya saplan-mış, yüzler gergin. Soluk alıp ver-meleri dışında bir kımıldama, bir ses yok. Babaları her birinin yüzüne teker teker bakı-yor, konuşan olur mu diye bekliyor. Ama çocukların hiçbirisi konuşmu-yor. Babaları bak-mamışçasına, onlardan bir şeyler beklememişçesine. Çocukların taş gibi sessiz ve soğuk duruşlarından ürperiyor babaları. Düşünceleri karışıyor birbirine. Kafasının içinde binlerce çan çalıyor, bir uğultudur, bir gürültüdür gidiyor. Alnında biriken soğuk ter damlaları birbirine karışıp süzülüyor yanaklarına doğru. Yeniden çocuklarına bakı-yor konuşunlar, tek kelime de olsa bir şeyler söylesinler diye. Heykel sanki her biri.

- Beyim, sizi görmek istiyorlar!

Kapıda dikilip duran Sait efendinin sesiyle irkildi birden. Karısı, çocuk-ları kayboldu. Biraz durakladıktan sonra:

- Gelsin, dedi.

Odaya giren temiz giyimli, orta boylu, biraz şişmanca adam başıyla selâm verdi.

Hamdi bey isteksiz baktı adama. Ağır ağır yaslandı koltuğuna. Soğuk bir sesle:

- Buyrun, dedi.

Adam yaklaştı Hamdi beyin masası-na.

- Bizim şirketin bir vergi ertelemesi vardı, dedi. **Sanıyorum dosyası Bakanlıktan gelmiş olmalı... Kimtaş'ın.**

- Kimtaş mı? Haa, evet, evet...

Hamdi bey masasının üstündeki dosyaları karıştırdı. Aralarından seçtiği bir tanesini açıp inceledi bir süre.

- Dört yüz elli bin liraymış erte-

lenecek miktar.

- Evet, dedi adam.

- Dosya yeni geldi, henüz inceleyemedim. Bir kaç gün sonra uğrarsınız...

Adam hafifçe Hamdi beye doğru eğildi. Biraz heyecanlı ama yumuşak bir sesle?

- Aman beyefendi, dedi. **Ne kadar güç durumda bulunduğumuzu bilemezsiniz. Dört yüz elli bin lira büyük bir para değil ama şu sıralarda firmamız için çok önemli. Hemen inceleyemez misiniz acaba?**

Hamdi bey, bir gün önceki bakkalı görür gibi oldu bir an karşısında. Beş yıldır alış verişi yaptığı bakkala olan üç yüz liralık borcunun yarısını gelecek ay vermesinin mümkün olup olmadığını sorduğunda ne bozulmuştu ya. Bakkalın suratı asılmış, azarlarçasına, **"valla Hamdi bey, bizim de başkalarına borcumuz var. Sizlerden toplayıp onlara vereceğiz."** demişti. Hamdi bey de üstelememiş, borcunun tamamını ödemişti.

- Görüyorsunuz dosyaları, dedi Hamdi bey. **Bir sizin iş değil ki... Yiğınla.**

- Biliyoruz efendim , çok işleriniz var. Ama bir kolaylık gösterirseniz bu iyiliğinizin altında kalmayız.

O konuştukça Hamdi bey susuyordu. Adam çantasından bir takım belgeler çıkartıp gösteriyor, konuşuyor, konuşuyor. Adamın konuşmalarını biraz da karısının konuşmalarına benzetiyordu. ikisi de paradan, bir takım kimseleri sevindirmekten söz ediyordu. Yeniden karısı belirdi karşısında. Adam gitmiş, onun yerine karısı gelmiş dikilmişti sanki. Bağırıyordu habire. **"Kafasız herif, beceriksiz herif, sümsük herif!"** di-yordu. **"Sen yemiyorsun da ne olu-yor sanki? Şimdiye dek doğruluk tasladın da ne oldu? Kime yarana-bildin? Ne geçti eline doğruluktan? Toplum bir şey mi verdi sana, yoksa gökten altın mı yağdırdı Tanrı? Bakkalın yanında bile kredin kalmadı be, bakkalın! işte karşına gelip dikilmiş fırsat,**

işte karşına! Kafanı kaldırda adam gibi bak!"

Hamdi bey adama iyilik etmekten çok, karısını susturmak, onun söz-lerini kafasından atabilmek için:

- Akşama doğru bir uğrayın, dedi.

Adam odadan çıkar çıkmaz iteledi önündeki dosyaları. Koltuğundan ağır ağır kalktı, pencereye yaklaştı. Elleri arkasında birleştirip seyre koyuldu dışarıyı. Gelen geçen insanların yüz görünüşlerinden, giysilerinden, yürüyüşlerinden neci olduklarını çıkartmaya çalıştı. Kendine göre bulduğu işler karşılığında ne kadar kazanabileceklerini, çocuklarıyla, karılarıyla nasıl konuşabileceklerini, tüm çevrenin nasıl davranabileceğini tasarladı. Yaşantısıyla birlikte kendisini de onların arasına kattı, ama içi burkuldu, bir sıkıntı kapladı. Yaşadığı için bir sevinç, belirtisi bile duymadı içinde. Dışarısını seyretmekten vazgeçip yerine oturdu yeniden.

Sait efendiye bir çay daha söyledi. Dosyaları gene isteksiz çekti önüne. Kafası başka bir insanın, kolları başkasının, gövdesi daha başkasının gibiydi. Kafasından geçenlerle okuyup yazdıklarının, kollarıyla gövdesinin hiç ilgisi yoktu sanki. Biri başka düşünüyor, öteki bambaşka şeyler yapıyordu.

Akşama kadar dosyaları karıştırdı, bir takım şeyler yazdı. Bir yiğın gelen giden.

- Bizim taksitlendirme için gelmiştim beyefendi.

- Bizim borcun ertelenmesi için gelmiştim efendim.

- Bizim şirketin ufak bir işi vardı da...

- Bizim dosya imzadan çıktı mı acaba?

- Bizim yüz milyar liralık...

- Bizim beşyüz milyar liralık...

- Bizim...

- Bizim...

Bunlar yetmiyormuş gibi ara sıra çocukları da karıştı lafa. Onlar da görünmez yanından konuşular, konuşular. Onlar da hep **"biz, biz"** diyorlardı. Eve varınca gene para

birakamayacağını düşündü, iyiden iyiye keyfi kaçtı. Her yanı uyuşturdu, kanı dondu sanki.

Saat beşe çeyrek kala dosyaları topladı. Bir kısmını dolaba koydu, bir kısmını da masanın üstünde bıraktı.

Tüm düşünceleri kafasından atmaya çalıştı ama başaramadı bunu.

Beşte masasından kalktı. Kapıdan çıkarken:

- **İyi akşamlar**, dedi Sait efendiye.

- **Size de iyi akşamlar beyim.**

Ağır adımlarla merdivene yöneldi. Gene ellerini arkasında birleştirip yavaş yavaş indi basamakları.

Dışarda aydınlık, tatlı bir serinlik vardı.

Bu aydınlık, tatlı akşam serinliğiyle birlikte dikilivermişti karşısına karısı. Saçları darmadağın, gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi açık, olduğundan çok iri, yaba gibi ellerle dev anasını andırıyor.

Ortalığı çınlatan bir sesle bağırdı:

"Gene elin boş çıkıyorsun değil mi? Gene ekmek parası isteyince yok diyeceksin! Gene, gene..."

Hamdi beyin şakakları zonkladı. Sanki tüm kanı kafasına yürüdü, kıpkırmızı oldu surati. Titremeye başladı birden. Arkasında kavuşuk ellerini yumruk yapıp hırsıyla bir kez salladı öne doğru. Sonra da gerçekten karşısında karısı varmış gibi bağırılmaya başladı.

- **Gene elim boş çıkıyorum ulan, evet gene boş! Dediğinizi yapmıyacam be, var mı diyeceğiniz?**

Karşısında dev anası gibi gördüğü karısının üstüne üstüne yürüdü. Yumrukları boşluğa salladı bir kaç kez.

- **Yapmıyacam ulan! Varsın benim yolumun sonu yoksullukolsun, sıkıntı olsun, açlık olsun! Yapmıycam senin dediğini, anladın mı karı? Utancı bana mı ulan bunun? Beğenmiyorsanız defolup gidersiniz. Kendinize "becerikli bir koca", "becerikli bir baba" bulursunuz, anladınız mı?**

Bağırırken boyun damarları kabarıyor, her yanı tir tir titriyordu.

Yoldan geçenler kendi kendine bağırıyor, ellerini kollarını sallayan Hamdi beye kuşkulu gözlerle bakıyordu. Kime bağıriyordu bu adam, kime yumruk sallıyordu durmadan? Yoldan geçenler kümeleniyor yer yer. Hamdi bey insan çemberinin içinde durmadan bağıriyordu, yoruluncaya kadar tepindi.

- **Üşüttü babalık**, dedi gencin biri.

- **Belli**, dedi öbürleri.

Kimi güldü onun bu durumuna, kimisi de acıyarak başını salladı.

Biraz sonra Hamdi beyin koluna giren iki polis kalabalıktan uzaklaştırdı.

Geride kalan kalabalıktan bir kısmı:

- **Oynattı zavallı**, diyordu. **Oynattı biri daha.**